

KOMPETENCIJŲ UGDYMO PAVYZDŽIAI

ISTORIJA

ISTORIJOS DALYKINĖS IR BENDRŲJŲ KOMPETENCIJŲ UGDYMO SI PAVYZDŽIAI NAUDOJANT INICIATYVUMĄ IR KŪRYBINGUMĄ SKATINANČIUS METODUS

1. Projektų metodas

9-10 klasėje nagrinėjant temą „Tautinis atgimimas ir Lietuvos nepriklausomybės paskelbimas“, rekomenduojama skatinti jaunimą ugdyti kūrybinius gebėjimus ir pilietiškumą, puoselėti tautinius jausmus ir istorinę atmintį; siekti, kad, tirdami Lietuvos istoriją, mokiniai ją „atrastų“ per konkrečių asmenų – įvairių Lietuvos žmonių – likimus ir istorijas. Todėl į šį projektą galima integruoti ir kitus dalykus: pilietinį ugdymą, lietuvių kalbą, etiką, dailę, muziką ir kt. Mokinys ar mokinių grupė (iki 4 mokinių) pagal pasirinktą temą ir duotus dokumentus (*1-3 priedas*) parengia darbą pasirinkdamas įvairias tekstines, vaizdines ir kt. temos atskleidimo formas: rašinį, piešinį, dainą, filmą, virtualų istorijos pristatymą, instaliaciją ir kt. Darbai gali būti atliekami įvairia technika, naudojamos įvairios medžiagos, istorinių nuotraukų ar dokumentų kopijos ir kt. Mokinių darbai gali būti grįsti vieno ar daugiau istorinių įvykių liudytojų pasakojimų motyvais, kitais istoriniais šaltiniais. Autentiški likimai, konkretūs faktai, datos, vietovės fiksuojami pateikiant istorijos liudininkų pavardes. Mokiniai raginami aprašyti istorinius įvykius vertinti, kelti istorinius klausimus ir pateikti savo atsakymus į juos. Mokiniai gali sukurti konkretaus istorinio įvykio siužetu paremtą eilėrašį. Vertindamas mokinių darbus mokytojas atsižvelgia į temos suvokimą, pateiktos medžiagos originalumą ir autentiškumą, meninę raišką, kūrybiškumą, stiliaus savitumą, gebėjimą kritiškai vertinti, pateiktos medžiagos komponavimą, faktologinės medžiagos metrikavimą, raštingumą (jei rašto darbas). Mokiniai pristato savo darbus klasėje. Geriausi darbai gali būti patalpinti mokyklos internetinėje svetainėje, surengta darbų paroda.

1 priedas.

Tema. 1990 kovo 11-oji- Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas.

Šaltinis A

1990 metų kovo 11-oji. © Romo Jurgaičio (ELTA) nuotr.

Šaltinis B

Išėivijos požiūris į Kovo 11-osios aktą.

<...> Kovo 11-ąją, sekmadienį, daugelyje kolonijų rinkosi išėiviai laukti Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo. Pavyzdžiui, nemažas būrys Detroito lietuvių susirinko Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos kultūros centro salėje. Daugelis, tikėdamiesi teigiamo rezultato, atsinešė šampano.

Paskelbus ilgai lauktą rezultatą, anot liudininko, „išsiveržė netikėtas džiaugsmas ir sunku buvo išsiskirstyti, nes pasijutome vienas kitam labai artimi“. Šis įvykis turėjo teigiamos reikšmės ir išėivijos vienybės, kuri nepasižymėjo tvirtumu, stiprinimui. Lietuviai tapo pagrindiniu pasaulio žiniasklaidos objektu, o tai kėlė išėivių pasididžiavimą savo kilme ir savo Tėvyne. Tolimosios Argentinos lietuviai, kuriuos ši žinia pasiekė per laikraščius, televiziją ir radijo programas, pažymėjo, kad „mes lietuviai, su džiaugsmo ašaromis pasijutome pačiame tarptautinių įvykių centre

<...>

http://www.parlamentostudijos.lt/Nr6/6_Politika_Skirius.htm Juozas Skirius. Išėivijos požiūriai į Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimą.

2 priedas.

Tema. Baltijos kelias

Šaltinis A

Tado Gutausko skulptūra „Laisvės kelias“ pastatytas Baltijos keliui atminti skirta. <...> „Ši skulptūra – ne paminklas praeičiai, ji labiau orientuota į ateitį ir į tai, kiek Nepriklausomybė mums svarbi šiandien“, – sakė T.Gutauskas.<...>

Šaltinis B

<...> Šiaip ne taip nuvažiuojam į vietą - rodyklė iki raudonos padalos nepakilo, „maskvičius“ mus atvežė ten, kur norėjom. Į Baltijos kelią... O kelias kaip kelias. Toks kaip į Šiaulius... Bet tiek žmonių ir mašinų vienoj vietoj matęs dar nesu... Vieni su tautiniais rūbais, kiti su kostiumais, vieni dainuoja, kiti juokiasi. Visi eina, rikiuojasi į eilę, susikibę rankomis dainuoja, mojuoja vėliavom, šaukia „Lietuva“, „Lietuva“. Močiutė verkia. Jos brolis irgi...<...>

<http://auksinevarpa.lt/2009/08/20/mano-baltijos-kelias/>

3 priedas. Tema „Dainuojanti revoliucija“

Šaltinis A

<...>1984 metais gilioje sovietinėje stagnacijoje, kai Lietuvoje dar nebuvo atgimimo ženklų, o naujameitinio jaunųjų architektų karnavalo metu Kaune juokais susikūrė roko grupė „Antis“. Čirką primenantis įspūdingas grimas ir rekvizitai, stilizuoti pasirodymai, kandūs ir aštrūs tekstai kūrė agresyvią sovietinio gyvenimo karikatūrą. Greitai ir, ko gero, net patiems grupės nariams netikėtai „Antis“ tapo ryškiausia Dainuojančios Revoliucijos vėliavneše ir masiniu reiškiniu, į savo sūkurį įtraukusiu tūkstančius pasekėjų.

<http://tv.delfi.lt/video/wJY2YE2W/>

Šaltinis B

Iš gyd. Alvydo Repečkos atsiminimu

<...>1988 m. vasarą Taline dalyvavau Estijos jaunimo forume. Susipažinau su vaikinu, kuris leido estišką laikraštuką jaunimui. Kilo mintis atgaivinti laikraštį „Aušrinę“, kurį Stasys Šilingas leido nuo 1910 m., skirtą gimnazistams ir studentams. Arvydas Juozaitis iš sąjūdiečių kasos skyrė 500 rublių ir 1988 m. rugsėjo 1 d. vėl pasirodė trečias Sąjūdžio laikų laikraštis - atgimusi „Aušrinė“. Antrasis numeris išėjo su priedu - dainynu, kurio įkvėpėjas buvo Tomas Juzeliūnas su draugais, Konservatorijos studentais. Bene pirmą kartą dar sovietiniais laikais buvo išspausdinti Lietuvos himno žodžiai su gaidomis. Antrajame „Aušrinės“ numeryje buvo straipsnis „Dainuojanti revoliucija“ – mano reportažas apie tai, ką patyriau Estijoje tų metų birželio mėnesį. Malonu, kad vėliau Lietuvos Atgimimas iki nepriklausomybės atkūrimo buvo vadinamas „Dainuojančia revoliucija“.<...>

<http://www.aidas.lt/lt/sveikata/article/3527-03-09-dainuojanti-revoliucija-2>

Kurių kompetencijų aspektai ugdomi šiuo metodu?

Istorijos dalykinė kompetencija	Mokinių pasiekimai (Bendroji programa)
<i>Nuostatos</i>	Puoselėti savo ir visuomenės gyvenime praeityje susiformavusias, o šiandienos gyvenime tokias svarbias vertybes, kaip demokratija, humaniškumas, tolerancija ir kt.
<i>Gebėjimai</i>	1.53. Nustatyti išorines ir vidines Lietuvos valstybės atkūrimo priežastis. 1.54. Palyginti Lietuvos pasiekimus ir problemas su buvusių komunistinio bloko šalių pasiekimais ir joms kilusiomis problemomis.
<i>Žinios ir supratimas</i>	1.54.1. Nurodyti pagrindinius laimėjimus ir problemas Lietuvoje atkūrus nepriklausomybę. 1.54.2. Pateikti pagrindinių posovietinių valstybių pasiekimų ir problemų pavyzdžių.

Bendrosios kompetencijos

Kompetencija	Kompetencijų aspektai	Raiška užduotyse
Mokėjimo mokytis	<i>Savo mėgstamų mokymosi būdų, pakankamų ir tobulintinų gebėjimų, mokymosi pasirinkimo galimybių žinojimas.</i>	Atsižvelgdamas į savo gebėjimus, mokinys pats pasirenka temos atskleidimo formą, atlikimo techniką.
Komunikavimo	<i>Įvairaus pobūdžio žodinių ir nežodinių pranešimų supratimas ir perdavimas, bendravimas atsižvelgiant į tikslą, adresatą, situaciją.</i>	Mokinys nagrinėja šaltinius, renka informaciją istorijos įvykiams paaiškinti, apklausia istorinių įvykių liudytojus ir parengia darbą. Aprašomus istorinius įvykius vertina, kelia istorinius klausimus, pateikti savo atsakymus į juos ir įvairiais būdais perteikia kitiems.
Pažinimo	<i>Pažinimo metodų kryptingas pasirinkimas ir taikymas, nuoseklus, logiškas, kritiškas mąstymas, problemų analizavimas ir sprendimas, pagrįstų išvadų darymas.</i>	Mokinys aprašomus istorinius įvykius vertina, kelia istorinius klausimus ir pateikia savo atsakymus į juos.
Socialinė	<i>Pagarba ir tolerancija įvairių kultūrų, socialinių ir amžiaus</i>	Mokinys rengdamas darbą mokosi būti atsakingu piliečiu, puoselėti tautinius jausmus

	<i>grupių abiejų lyčių žmones, savo ir kitų teisių ir pareigų žinojimas, savęs kaip bendruomenės ir visuomenės nario suvokimas.</i>	ir istorinę atmintį, tolerantiškai vertinti ir gerbti kitus žmones.
Iniciatyvumo ir kūrybingumo	<i>Idėjų sąsajų matymas ir naujų idėjų kūrimas, originalus mąstymas, patirties pritaikymas naujose situacijose, alternatyvių problemų sprendimo būdų numatymas.</i>	Mokinys ieško tinkamų išraiškos formų, įdomiai kūrybingai perteikia žinias, informaciją, savo nuomonę, parengia darbą originaliai ir autentiškai, kūrybiškai, savitu stiliumi, naudodamas įvairias tekstines, vaizdines ar kt. temos atskleidimo formas.
Asmeninė	<i>Teigiamas savęs vertinimas, pasitikėjimas savimi, mokėjimas sutelkti jėgas siekiant užsibrėžtų tikslų.</i>	Pasirengimas darbui- suplanuoti ir stebėti savo veiklą, pademonstruoti geriausią rezultatą.

2. Spaudos konferencija.

Šią spaudos konferencija galima daryti 9-10 klaseje nagrinėjant tema "Europos vienijimosi proceso bruožai ir kylančios problemos", taip pat gali būti integruota pamoka su ekonomika nagrinėjant temą „Lietuvos integracija į ekonomines struktūras“.

Pirmas etapas:

Pasirengimas konferencijai. Klasės mokiniai yra suskirstomi į grupes, kurioms pateikiamos konkrečios užduotys ir temos. Mokiniai savo grupėje surenka informaciją, gerai išsiaiškina pateiktos temos aktualumą, pasekmes ir kiekviena grupė išrenka savo atstovą į spaudos konferenciją, kuris gerai yra įsisavinęs visą informaciją, turi daugiausiai argumentų ir pasiūlymų.

Antras etapas: Sudaromos grupės.

Grupės gali būti:

- ❖ Europos centrinio banko atstovai;
- ❖ Lietuvos banko atstovai;
- ❖ Piliečių grupė pasisakanti už kuo greitesnį euro įvedimą Lietuvoje;
- ❖ Piliečių grupė pasisakanti prieš euro įvedimą Lietuvoje;

❖ Žurnalistų grupė.

Ruošiantis šiai spaudos konferencijai visi mokiniai turėtų susipažinti su ES struktūra bei euro istorija ir jo įvedimo galimybėmis Lietuvoje, apgalvoti argumentus už ir prieš. Renka informaciją spaudoje, Pinigų muziejuje, internetinėse svetainėse www.euro.lt ; www.europa.eu , www.lb.lt , seka televizijos laidas.

Trečias etapas: Informacijos parengimas ir susipažinimas su ja.

Europos centrinio banko atstovai spaudos konferencijoje pateikia informaciją šiomis temomis: Euro istorija. Euro zonos valstybės. Euro vaidmuo Europoje ir pasaulyje.

Lietuvos banko atstovai spaudos konferencijoje pateikia informaciją šiomis temomis: Euro teikiama nauda Lietuvai. Reikalavimai ir jų vykdymas. Euro įvedimo data ir euro įvedimo Lietuvoje tvarka. Šių spaudos konferencijos dalyvių užduotis įtikinti žurnalistus ir visuomenės atstovus apie euro įvedimo naudą Lietuvos ekonomikai, finansų sistemai, pačiai visuomenei.

Viena ir kita piliečių grupė spaudos konferencijai turėtų parengti ir argumentuotai išdėstyti savo motyvus, kodėl jie laikosi vienokios ar kitokios pozicijos. Šių grupių mokiniams prieš iki konferencijos pradžios turi būti pateikta užduotis: ***Atlikti visuomenės apklausą ir pateikti konkrečius argumentus už ir prieš euro įvedimą.*** Žurnalistai pasirenka atstovaujama laikraštį ar žurnalą, parengia klausimus.

Informacijos rinkimo pavyzdys: Europos centrinio banko atstovai. (Mokiniai pasiskirsto kas kokią informaciją rinks)

Euro istorija.

1957 m. pasirašyta Romos sutartis, įsteigusi Europos atominės energijos bendriją (Euratomas) ir Europos ekonominę bendriją (EEB). Valstybės narės siekė pašalinti tarp jų esančius prekybos ir muitų tarifų barjerus bei sukurti bendrą rinką.

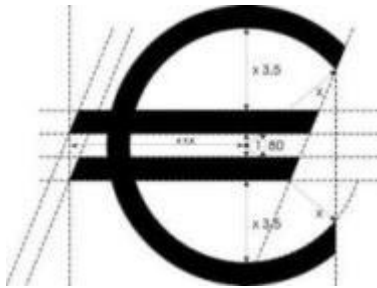
1979 m. devynių EEB valstybių narių (Airijos, Belgijos, Danijos, Didžiosios Britanijos, Italijos, Liuksemburgo, Nyderlandų, Prancūzijos, Vakarų Vokietijos) vyriausybės ir centriniai bankai sukūrė Europos pinigų sistemą kurios tikslas buvo judėti bendrosios valiutos link.

1988 m. Europos Vadovų Taryba, t. y. valstybių ir vyriausybių vadovai patvirtino siekį sukurti Ekonominę ir pinigų sąjungą (EPS). Tuometinio Europos Komisijos pirmininko Jacques Delors vadovaujamas ekspertų Komitetas išanalizavo būdus, kaip sukurti EPS.

1992 m. dvylikos Europos Sąjungos (ES) valstybių narių atstovų pasirašytoje ES sutartyje (Mastrichto sutartyje) numatyta įvesti ES bendrąją valiutą ir įsteigti Europos centrinį banką.

1995 m. gruodžio mėn. Madride ES Vadovų Taryba nusprendė būsimą bendrąją valiutą vadinti *euro* (lietuviška forma neoficialiuose dokumentuose – *euras*). Oficialus euro grafinis ženklas € sukurtas iš graikų kalbos raidės *epsilon*, reiškiančios pirmąją žodžio „Europa“ raidę. Ženklas perbrauktas

dviem horizontaliais brūkšniais, kurie simbolizuoja stabilumą euro zonoje. Eurui žymėti naudojamas abėcėlinis kodas „EUR“ ir skaitmeninis kodas „978“.

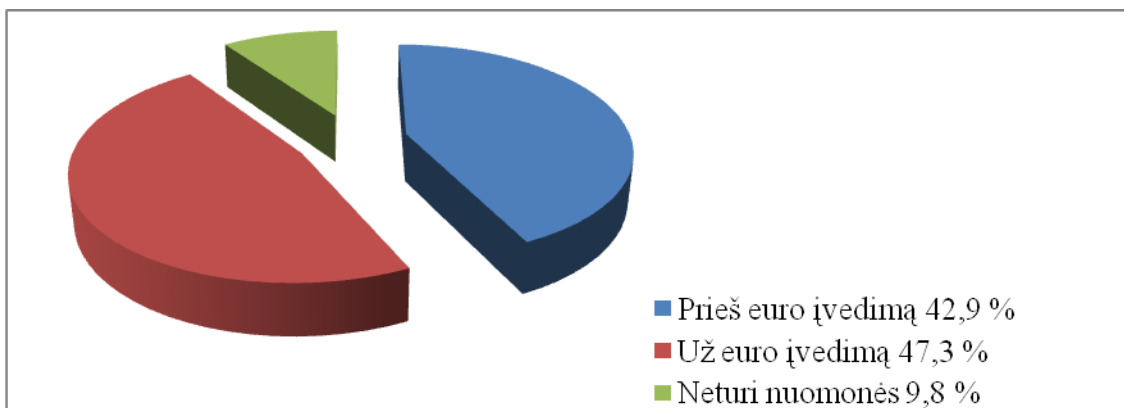

Nuo 1999 m. sausio 1 d. naujas piniginis vienetas euras pakeitė nacionalines valiutas elektroniniuose pervedimuose vienuolikoje valstybių: Airijoje, Austrijoje, Belgijoje, Ispanijoje, Italijoje, Liuksemburge, Nyderlanduose, Portugalijoje, Prancūzijoje, Suomijoje, Vokietijoje, prie jų nuo 2001 m. pradžios prisijungė ir Graikija.

2002 m. sausio 1 d. dvylikoje Europos Sąjungos valstybių narių pasirodė gryniesi eurai.

2007 m. sausio 1 d. eurai į apyvertą įvesti Slovėnijoje. Tai – pirmoji šalis iš naujųjų ES valstybių narių, įvedusi eurą. 2008 m. sausio 1 d. eurą įsivedė dar dvi Europos Sąjungos valstybės - Kipras ir Malta. 2009 m. sausio 1 d. euras įvestas Slovakijoje. 2011 m. sausio 1 d. euras įvestas Estijoje.

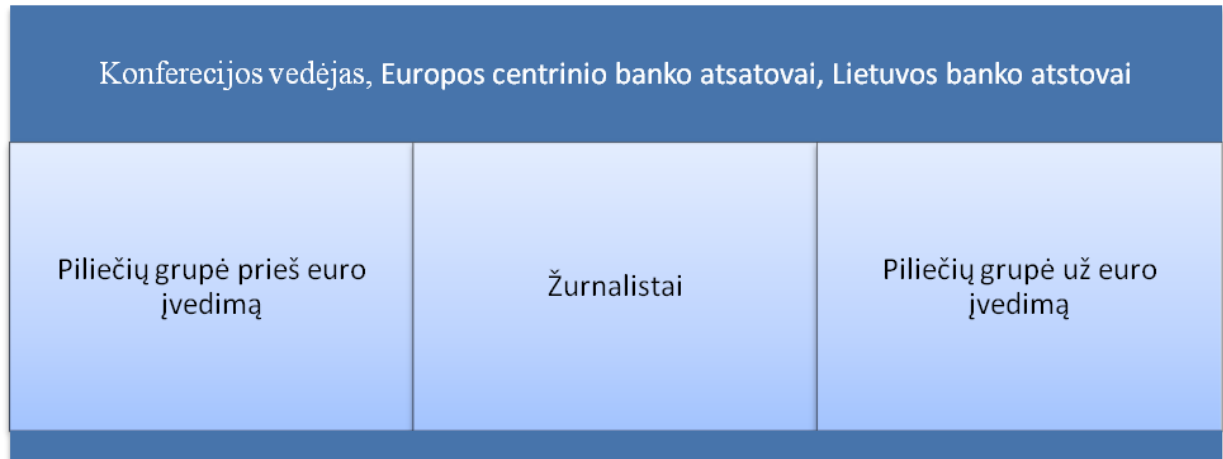
Piliečių grupė pasisakanti už kuo greitesnį euro įvedimą Lietuvoje gali parengti apklausos statistinius duomenis.

Ketvirtas etapas: Spaudos konferencija.

Mokytojas gali būti spaudos konferencijos vedėjas. Pirmiausiai savo poziciją euro įvedimo klausimais išsako Europos ir Lietuvos banko atstovai po to žurnalistai pasakydami savo vardą ir pavardę bei kokiam laikraščiui ar žurnalui atstovauja pateikia savo sugalvotus klausimus. Atsakymus jie gali įsirašyti į diktofoną arba pasižymėti užrašų knygelėje.

Konferencijų salė

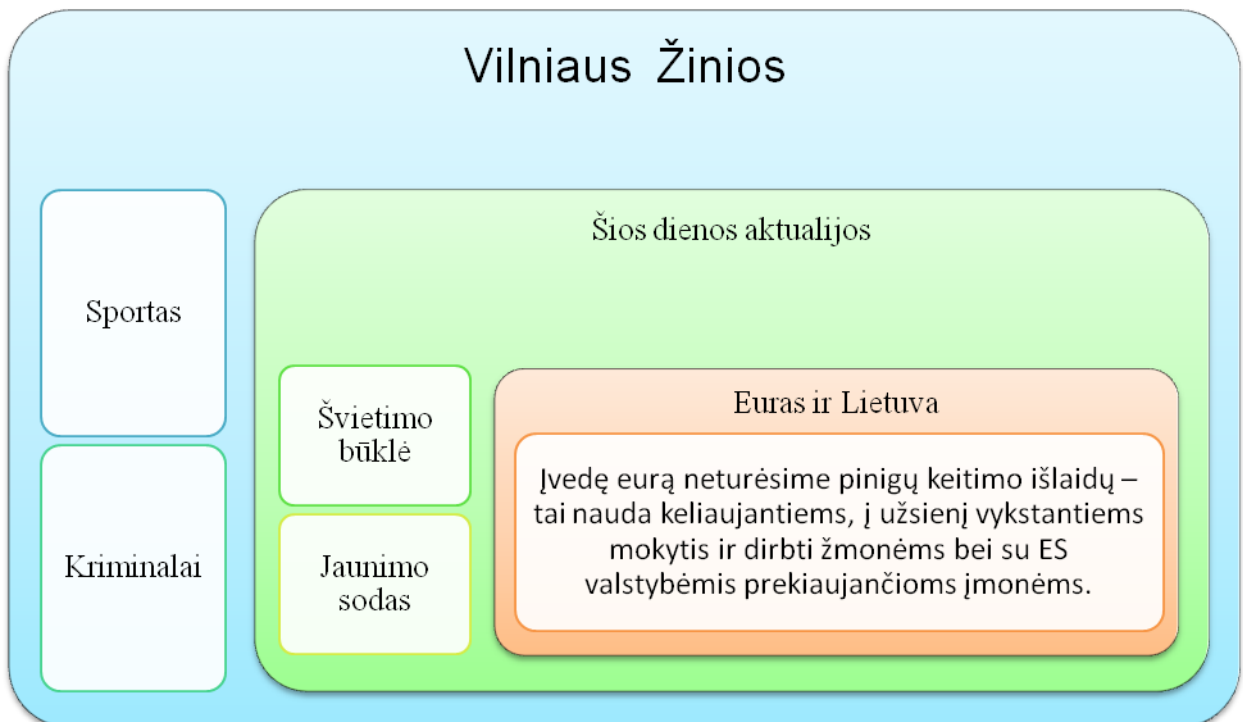

Penktas etapas: Spaudos konferencijos apibendrinimas ir aptarimas

Žurnalistai po konferencijos leidžia laikraščius, kuriuose parengia straipsnį, pristato spaudos konferencijos rezultatus. Spaudos konferencija gali būti ir nufilmuota ir ši medžiaga aptariama visų klasės mokinių kitos pamokos metu, nurodomos stipriosios ir silpnosios pusės. Su spaudos konferencijos rezultatais galima supažindinti ir kitus mokyklos mokinius, pateikti medžiagą internetinėje mokyklos svetainėje.

Laikraščio

pavyzdys.

Kurių kompetencijų aspektai ugdomi šiuo metodu?

Istorijos dalykinė kompetencija	Mokinių pasiekimai (Bendroji programa)
<i>Nuostatos</i>	Suvokti, kad istorijos pažinimas yra svarbus norint suprasti dabartį ir numatyti visuomenės kaitos perspektyvas.
<i>Gebėjimai</i>	1.58. Atskleisti Europos vienijimosi siekius ir problemas.
<i>Žinios ir supratimas</i>	1.58.1. Apibūdinti pagrindinius Europos vienijimosi proceso bruožus.

Bendrosios kompetencijos

Kompetencija	Kompetencijų aspektai	Raiška užduotyse
Mokėjimo mokytis	<i>Gebėjimas planuoti ir apmąstyti mokymąsi, išsikelti pamatuotus uždavinius.</i>	Pasirengimas konferencijai - mokiniai savo grupėje surenka informaciją, gerai išsiaiškina pateiktos temos aktualumą, pasekmes.
Komunikavimo	<i>Informacijos radimas, kritiškas vertinimas, apibendrinimas ir tinkamas jos pateikimas kitiems</i>	Renka informaciją spaudoje, Pinigų muziejuje, internetinėse svetainėse www.euro.lt ; www.europa.eu , www.lb.lt , seka televizijos laidas, ją apibendrina ir parengia informaciją konferencijai duotomis temomis.
Pažinimo	<i>Pažinimo metodų kryptingas pasirinkimas ir taikymas, nuoseklus, logiškas, kritiškas mąstymas, problemų analizavimas ir sprendimas, pagrįstų išvadų darymas.</i>	Atliekama visuomenės apklausa ir pateikiami konkretūs argumentai už ir prieš euro įvedimą. Viena ir kita piliečių grupė spaudos konferencijai parengia ir argumentuotai išdėsto savo motyvus, kodėl jie laikosi vienokios ar kitokios pozicijos.
Socialinė	<i>Konstruktivus bendradarbiavimas siekiant bendro tikslo, konfliktų valdymas, draugiškų santykių kūrimas ir palaikymas,</i>	Mokiniai dirba grupėse, išrenka savo atstovą į spaudos konferenciją, kuris gerai yra įsisavinęs visą informaciją, turi daugiausiai argumentų ir pasiūlymų.

	<i>pagalba kitiems.</i>	
Iniciatyvumo ir kūrybingumo	<i>Atvirumas pokyčiams, aktyvus dalyvavimas įgyvendinant naujas idėjas, kitų įtraukimas.</i>	Leidžia laikraščius, kuriuose parengia straipsnį, pristato spaudos konferencijos rezultatus.
Asmeninė	<i>Atsparumas nesėkmėms ir konfliktams, mokėjimas įveikti stresą, ieškoti paramos ir ją priimti.</i>	Spaudos konferencija ir jos medžiaga aptariama visų klasės mokinių kitos pamokos metu, nurodomos stipriosios ir silpnosios pusės.